

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
בס"ד, י"ח אלול התשפ"ו

חולין קכ"ג – דיני הפשטת העור, וטהרת טלית בקריעה

שאלות:

1. צחי צד טיגריס והוא רוצה לעשות שטיח מהעור, איך כדאי לו להפשיט אותו?

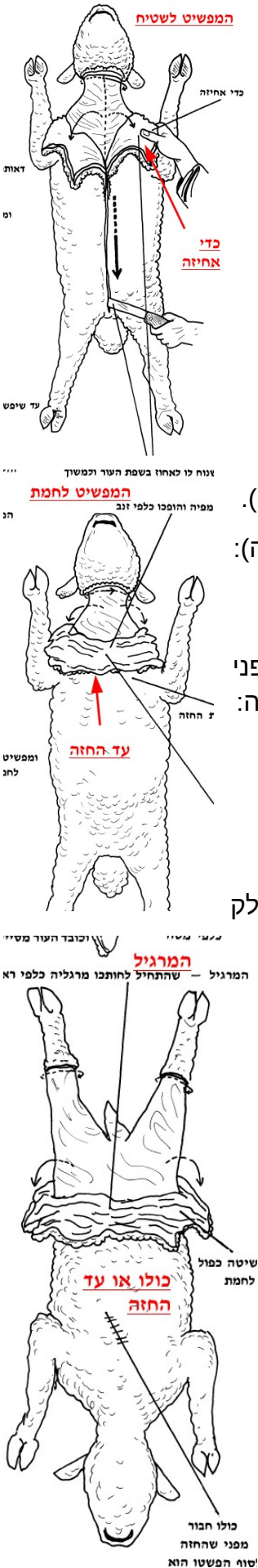
דיני הפשטת העור

כשמפשיטים בהמה בהדרגתיות, יש חלק שכבר הופשט וחלק שעדיין מחובר לבהמה, המשנה מפרט מתי החלק המופשט מהווה 'יד' להכניס טומאה לבשר אם האדם טמא, ולהוציא טומאה מהבשר אם הבשר נבלה:

- אם הוא מפשיט את העור על מנת לייצר שטיח לרצפה, או לשולחן (שעושים חתך ארוך לאורך הגחון-הבטן ומפשיטים את העור לצדדים):
העור המופשט נחשב חיבור לבשר לטמא ולהיטמא עד שהופשט שיעור כדי אחיזה. יותר מזה – לא נחשב חיבור (הגמרא תפרט כמה זה כדי אחיזה).
- הפשטה לחמת – נאד לדבש וכדומה (הפשטה שלמה מן הצוואר כלפי מטה):
נחשב חיבור עד שיפשיט את החזה (שהוא קשה להפשטה יותר מכל האברים).
- המרגיל (הפשטה מן הרגליים כלפי הראש): כולו נחשב חיבור עד החזה (מפני שהחזה נפשט בסוף). אבל לגבי העור שעל הצוואר, שמגיע אליו אחרי החזה: רבי יוחנן בן נורי סובר שלא נחשב חיבור (מפני שנשמט ונפשט מאליו); חכמים סוברים שהוא חיבור עד שיפשיט את כולו אפילו הצוואר למעלה מהחזה.

הגמרא מבררת מה הדין כשהפשט יותר מכדי אחיזה:

- רב סובר שכל העור המופשט טהור לגמרי (העור לא משמש כיד), אבל החלק של העור שעדיין מחובר נחשב שומר ומעביר את הטומאה.
- רבי אסי סובר שהטפח המופשט הסמוך לבשר עדיין טמא משום יד (שבו אווזים ומפשיטים). הגמרא מנסה להקשות על רבי אסי ממספר מקורות, והגמרא מסבירה: שכאשר הופשטו רק שני טפחים, לא אווזים בטפח הסמוך לבשר והוא טהור לכל הדעות; אבל כשהופשטו כבר שלושה-ארבעה טפחים והעור מכביד, אווזים בטפח שסמוך לבשר והוא נחשב יד.
- אביי מתרץ שתי ברייתות שלכאורה סותרות, בתירוץ ששיעור כדי אחיזה הוא טפח כפול, שהוא כפול באחיזתו ושווה לשני טפחים.

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
2. יזהר פירק את הקומקום החשמלי החדש שיוצר בסין, האם לא צריך לטבול אותו?

טהרת טלית בקריעה

- הגמרא מביאה משנה ממסכת כלים על טהרת טלית בקריעה, ותקשה עליה ממשנתינו:
 - המשנה אומרת שטלית טמאה שנקרע רובה, בטל שמה, ונטהרה מטומאתה הראשונה.
 - **רב נחמן אמר** בשם **רבה בר אבוב**: שהדין הזה נאמר רק בטלית טבולת יום שכבר נטבלה במקווה ומחכה להיטהר בהערב שמש, שמתוך שלא חס עליה בטבילה, והמים מזיקים לה, מוכח שהוא לא חס עליה ויקרע רוב גמור; אבל בטלית שאינה טבולת יום לא די בקריעת רובה אלא צריך לקרוע את כולה, משום גזירה שמא יקרע רק חצי, כי הוא חס עליה.
 - **רבה הקשה** שתי קושיות על הדין הזה: הראשונה שיש כאן מכשלה שמא יאמרו שטבילה בת יומה מועילה ללא הערב שמש, כי לא ידעו שזה בגלל הקריעה? **רב יוסף תירץ**: שהקריעה בטלית מוכיחה עליה, ולא יאמרו שזה בגלל הטבילה.
 - והקושיא השניה: בעולת העוף לשיטת **רבי אלעזר ברבי שמעון** שחותכים דווקא רוב שני סימנים ולא כולם, למה לא גוזרים שמא ימלוק רק חצי סימנים? **רב יוסף תירץ**: שהכהנים זריזים ולא יטעו.
- הגמרא מקשה ממשנתינו למה במפשיט עור במשנתינו, לא גזרו על יותר מכדי אחיזה שמא יפשיט רק כדי אחיזה? והגמרא מתרצת שבמשנתינו מדובר שהאדם המפשיט טמא בטומאה מדרבנן, ולכן לא גוזרים:
 - בהכנסת טומאה ב"אדם טמא בטהורה" – מדובר בטומאה דרבנן של האדם המפשיט.
 - בהוצאת טומאה "באדם טהור בבהמה טמאה" – הגמרא מעמידה בטרפה של מוקדשים שנשחטה, שטומאתה מדרבנן כדברי **אבוב דשמואל**.
- הגמרא מקשה מברייטא שבה **רבי דוסתאי בן יהודה אמר** בשם **רבי שמעון** שהמפשיט בשרצים כולו חיבור עד שיפשיט את כל העור, כלומר כל העור משמש כיד לטומאה, כי כל העור של השרצים מחובר וקשה להפשטה. הגמרא מדדיקת, שבבהמה טמאה כמו גמל שטומאתו מהתורה זה לא ככה, והשאלה היא למה לא גוזרים שהעור ישמש יד עד שיוריד את כל העור שמא יפשיט פחות מכדי אחיזה ולא ידקדק. הגמרא מתרצת שאין לדייק בברייטא שבגמל לא צריך להוריד את כל העור, כי גם בגמל גוזרים עד שיפשיט את כולו. הדיוק משרצים הוא, שרק שם צריך להוריד את כל העור, אבל במפשיט לחמת הברייטא היא **כרבי יוחנן בן נורי**, שמספיק להפשיט עד הצוואר ובזה לא גוזרים כי הצוואר ניכר בניגוד לרוב מצומצם.
- **רב הונא אמר** בשם **רבי שמעון ברבי יוסי**: שאם נשאר בטלית חלק שלם בשיעור סודר (מעפורת – שזה סודר שעוטף בו ראשו, אחד הפירושים בערוך) – הקריעה לא מבטלת ממנה את שם הבגד, והיא נשארת בחיבורה לטומאה.

האיורים במסכת חולין, לקוחים מהספר 'שיחת חולין' באישור הרב אמיתי בן דוד שליט"א
3. יזהר חיבר מחדש את הקומקום האם הוא חזר להיות טמא?

עור חלים

- **ריש לקיש** אמר שגם אם לא נשאר כדי מעפורת, אם הטלית עשויה מעור, היא נחשבת עדיין מחוברת, כי החלק שמחובר בעור הוא עדיין חזק, ואם יתפרו את השאר חזרה, הטלית חוזרת לקדמותה. (עור חלים)
- **רבי יוחנן** חולק שאפילו עור שנקרע ברובו – לא חלים, ונטהר.
- הגמרא מביאה מספר קושיות על **ריש לקיש**:
- **רבי יוחנן** מקשה מברייטא שאומרת שעור שטמא מדרס שחישב לחתוך אותו לרצועות או סנדלים: **רבי יהודה** מטהר אותו כבר משנתן בו איזמל משהתחיל לחתוך, **וחכמים** רק כשמיעטו מחמישה על חמישה טפחים; מכל מקום גם **לחכמים** לבסוף נטהר, ולכאורה היה צריך לומר "חלים"!
- ריש לקיש** מתרץ: ש"חלים" נאמר דווקא כשסודק בקו ישר (צרי להדיא); כאן מדובר בחיתוך דרך סביבותיו (מסביב שלא חוזר לקדמותו).
- **רבי ירמיה** מקשה ממשנתנו שאומרת שעור שמופשט ביותר מכדי אחיזה טהור, למרות שהוא יכול להתחבר?
- רבי אבין** מתרץ שכל חלק מן העור שכבר הופשט נחשב מיד כנפרד לגמרי מן הבשר (ראשון ראשון עושה ניפול), כי הוא לא עומד לחזור ולהתחבר לבשר, ולכן לא אומרים בו "חלים".
- **רב יוסף** מקשה ממשנתנו מהדין של העור שעל הצוואר **שרבי יוחנן בן נורי** אומר שהוא לא נחשב חיבור, והרי אפשר לחבר את העור של הצוואר חזרה?
- אבין** מתרץ הרי מצד שני יש סיוע מדעת **חכמים** שהוא נחשב חיבור. אלא שהמחלוקת במשנה לא תלויה בדין "חלים", אלא בדין שומר שעשוי להינתק מאליו: **חכמים** סוברים שגם שומר שעשוי להינתק כל זמן שלא התנתק נחשב שומר; ו**רבי יוחנן בן נורי** סובר שלא נחשב שומר.
- ממש בסוף הדף **רבי ירמיה** ממשיך להקשות על **ריש לקיש** אל תוך הדף הבא.